

УДК 62-242.2

Лістовщик Л.К., к.т.н. доцент
Мельничук Р.І., студентка
КПІ ім. Ігоря Сікорського

СТВОРЕННЯ ДВОРЕЖИМНОГО СТРУМИННОГО НАСОСУ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ НАФТОВОЇ СВЕРДЛОВИНИ

Анотація. В роботі запропоновано вдосконалення методу підвищення продуктивності нафтової свердловини з використанням нової конструкції дворежимного струминного насосу під час проведення капітального ремонту свердловини.

Ключові слова. *дебіт, привибійна зона свердловини, струминний насос, насосно-компресорні труби (НКТ), капітальний ремонт свердловини.*

Abstract. *The paper proposes to increase the method of improving the productivity of oil wells using a new design two-mode jet pump during the overhaul of the well.*

Keywords. *flow rate, bottomhole well zone, jet pump, tubing, overhaul of well.*

Вступ. За останні роки дуже важливою постає тема забезпечення енергонезалежності в Україні за рахунок підвищення надійності та ефективності видобування власних вуглеводнів. Тому, на даний момент, є актуальною проблема підвищення продуктивності нафтової свердловини з використанням обладнання з покращеними технічними характеристиками.

Стан привибійної зони свердловини має визначальний вплив на продуктивність розкритих пластів [1]. Дослідженнями свердловин при стаціонарних і нестаціонарних режимах фільтрації встановлено, що після закінчення бурінням і освоєння їх продуктивність знижується в середньому удвічі тобто коефіцієнт продуктивності свердловин становить 50% від коефіцієнта продуктивності гідродинамічно досконалої свердловини [2]. Погіршення стану привибійної зони пласта у видобувних свердловинах зумовлено наявністю фільтрату і твердої фази, що потрапляють в пори продуктивного пласта із бурового розчину, відкладенням смол, парафінів, асфальтенів і солей, а у нагнітальних свердловинах – відкладенням солей, механічних домішок з води та продуктів корозії. Відкладення солей у нагнітальних свердловинах також відбувається внаслідок несумісності закачаної і пластової вод. Ці всі чинники призводять до зменшення дебіту свердловини. При значному зменшенні дебіту свердловини виникає необхідність у дії на привибійну зону пласта [1, 2].

Одним з традиційних заходів відновлення продуктивності нафтової свердловини є її кислотна обробка. Основним недоліком такої обробки є великі витрати часу на спуску-піднімальні операції, через що ефективність обробки значно знижується.

Мета дослідження. Обґрунтування доцільності використання струминного дворежимного насосу для підвищення продуктивності нафтової свердловини.

Матеріали та методи досліджень. Існує декілька основних методів боротьби з даною проблемою, а саме: хімічні, механічні, теплові та інші. Іноді ці методи доводиться комбінувати, або ж застосовувати по черзі, задля підвищення ефективності дії на привибійну зону [2].

Струминні апарати зазвичай використовуються для ремонту свердловин хімічними методами, суть яких полягає в очищенні порових каналів породи-колектора. Для цього використовують соляну кислоту з різними домішками, такими, як інгібітори, сірчану кислоту, різного роду поверхнево-активні речовини (ПАР), стабілізатори та інші [3].

Класичний метод хімічної обробки відбувається таким чином: спочатку в НКТ з нерозкритим пакером закачують нафту або воду, потім, при відкритому затрубному просторі – розраховану заздалегідь кількість приготовленого робочого розчину соляної кислоти

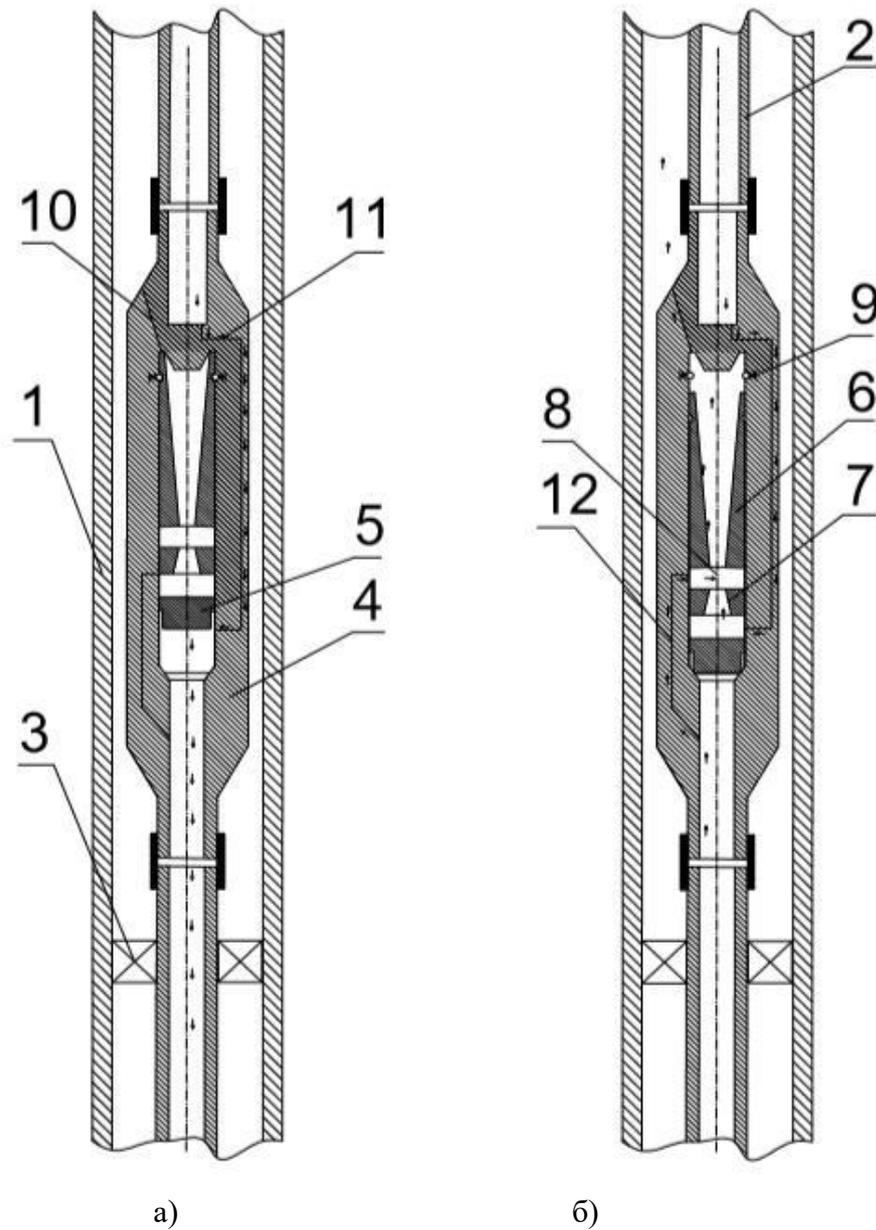
визначеної концентрації. При цьому обсяг першої порції кислоти розраховують так, щоб вона заповнила труби і кільцевий простір від підшови до покрівлі пласта. Після цього розкривають пакер і під тиском закачують в свердловину залишки кислотного розчину. Кислота починає проникати в пласт. Частину, що залишилася в трубах і в фільтрової частини свердловини кислоту продавлюють в пласт нафтою або водою [3, 4].

Проте, такий спосіб не завжди приносить бажаного результату через великі часові витрати, які пов'язані з необхідністю піднімання обладнання, встановленням струминного насоса і опусканням насоса з пакером на трубах в свердловину. Час заміни обладнання може значно перевищити час перебігу хімічної реакції в пласті свердловини, що, в багатьох випадках, значно знижує ефективність кислотної обробки [3]. Таким чином, хімічний метод з використання струминного насоса для відкачування продуктів реакції зі свердловини потребує удосконалення.

Результати. Враховуючи вищесказані чинники, розроблено конструкцію дворезимного струминного насоса, використання якого дозволить значно зменшити витрати часу на кислотну обробку нафтової свердловини.

Запропонована система (рис.1) містить такі основні елементи: обсадна колона 1, НКТ 2, пакер 3, струминний насос 4, в склад якого входить рухома втулка 5 з дифузorzом 6, конфузorzом 7 та камерою змішування 8; фіксатор втулки 9, канали 10, 11, 12.

Перед початком роботи, обладнання опускають у свердловину. Рухома втулка знаходиться у верхньому положенні – режим труби (рис.1.а). Далі проводять заміну рідини у свердловині методом циркуляції наступним чином: робоча рідина через НКТ 2 надходить до верхнього патрубка насоса, далі по каналу 2 надходить під рухома втулку 5 та через НКТ 2 потрапляє в підпакерну зону, далі – між пакером і обсадною колоною 1, по затрубному простору надходить на поверхню. Таким способом кислотний розчин доводиться до пласта і пакер 3 розкривають, гідравлічно ізолюючи надпакерну і підпакерну зону. Далі, тиском робочої рідини з поверхні, кислотний розчин задавлюється в пори продуктивного пласта. Роботи зупиняються на час, який необхідний для реагування кислотного розчину з асфальтенами, смолами та парафінами в порах породи- колектора. Наступний етап – відкачування продуктів реакції. Для цього необхідно перемкнути струминний насос в режим насоса (рис.1.б). Це відбувається наступним чином: робоча рідина під тиском подається в затрубний простір і через канал 10 надходить у внутрішню частину насоса, зриває рухома втулку 5 з фіксаторів 9 та переміщує її в нижнє положення. Далі починається етап відкачування продуктів реакції, який відбувається наступним чином. Через НКТ 2 та канал 11 робочий потік надходить до входу в конфузorz 7, далі в камеру змішування 8, де, внаслідок створення розрідження, підсмоктується потік продуктів реакції (інжектований потік) з підпакерної зони через канал 12. Далі змішаний потік через дифузorz 6 та канал 10 надходить в затрубний простір і піднімається на поверхню.

Рисунок 1- Схема струминного дворежимного насосу

Таким чином, запропонована конструкція струминного насосу дозволяє значно зекономити часові витрати, які пов'язані із заміною обладнання між етапом закачування кислотного розчину та етапом відкачування продуктів реакції. Струминний насос можна перемкнути з одного режиму в інший протягом декількох хвилин не зриваючи паєр і не витягуючи для цього обладнання на поверхню.

Висновок. Розроблена конструкція дворежимного струминного насосу для кислотної обробки нафтової свердловини дозволяє виключити з алгоритму кислотної обробки такий часомісткий етап як спуско-піднімальну операцію на заміну обладнання, що дає змогу ефективно і в повному обсязі використати потенціал кислотної обробки.

Список літератури

1. Імпульсні методи інтенсифікації видобутку вуглеводнів / В.П. Нагорний, І.І. Денисюк: за загальною редакцією В.П. Нагорного; НАН України, Інститут геофізики ім. С.І. Субботіна. – Київ, 2012.– С. 323,
2. В.Р. Возний. Аналіз методів інтенсифікації припливу вуглеводнів на родовищах НГВУ «Бориславнафтогаз» і оцінка коефіцієнта нафтогазовилучення./ В.Р. Возний, О.В. Дудра. - м. Івано-Франківськ, ІФНТУНГ, 2013.- 216 с.
3. Эммануэль Н.М. Химические методы в процессах добычи нефти / Н.М. Эммануель, Г.Е. Зайков. - М.: Недра, 1987. -500с
4. Міщенко І.Т. Струйные насосы для добычи нефти / Міщенко І.Т., Гумерский Х.Х., Марьенко В.П М.: Нефть и газ, 1996. – 150 с.